

Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград

СТАНОВИЩЕ

от: проф. д-р д.н. Калин Порожанов – ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград, член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ, 57/04.07.2023 г., в професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата [Теория и история на културата (Архетипни символи от тракийската култура)], област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, изготвено въз основа на Заповед № 1317 /30.08.2023 г. на Ректора на ВТУ проф. д-р Борислав Юруков и Протокол № 1 от първото заседание на НЖ, състояло се на 07.09.2023 г.

Относно: научната и професионално-академичната дейност, и продукцията, представена от участниците в конкурса

Кандидат № 1. На конкурса се явява 1 (един) кандидат, който е гл. ас. д-р Антон Генов от катедра *Културология* при Факултета по изкуствата на ЮЗУ.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

1. Хабилизационен труд *Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство*. УИ „Неофит Рилски”, Благоевград, 2023, 144 с. ISBN 987-954-00-0329-0; **Монография без плагиатство.**

2. Публикувана дисертация *Обожествената природа – скални светилища от Рила, Родопите и Пирин*. Изд. „Фабер”, Велико Търново, 2018, 408 с. ISBN 978-619-00-0815-6; **Монография без плагиатство.**

3. **Статии и доклади (след избора за гл. асистент през 2018 г.)**, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или

публикувани в редактирани колективни томове – **15 бр. От всички тях, 4 – са в чужбина** (Русия – 2, от които 1 участие в колективна монография, Турция – 1, Австрия – 1). Останалите **11 – у нас**, се разделят така: 1 участие в колективна монография, 7 – в специализирани научни издание и 3 в енциклопедия на БАН . **Общата оценка е отлично представяне.**

Педагогическа дейност: От 2017 г. чете лекции по „Древнотракийско наследство в българската народна култура“; „Древнотракийско наследство“, „Културата на етруските“, „Туризм на Балкански регион“, „Национални туристически обекти в България“, „Културно профилиране на туристическите дестинации“, „Културологични изследвания“ – 240 ч. л. и води **семинарни упражнения** по „Древни култури - 1 част“ , „Древни култури - 2 част“ – 45 ч. у. **Общо 525 часа учебна натовареност**, съгласно приложената Справка от ЮЗУ, с което надхвърля значително изискуемите по закон 360 часа.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Наукометрични показатели – 585 при изискуеми 430.

Хабилитационният труд – монография на кандидата е озаглавен „*Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство*“. УИ „Неофит Рилски“, Благоевград, 2023, 144 с. ISBN 987-954-00-0329-0. Монографията се състои от: Увод, 5 глави, Заключение и Библиография.

УВОДЪТ (с.7-14) съобщава, че изворовият материал е събран от **теренни изследвания**, което само по себе си е **приносно достойнство** на труда, а **методиката на изследване** се основава на **сравнителния анализ**, прилаган от Дж. Фрейзър и М. Елиаде, както и **концепцията за общия произход и наследство на индоевропейските народи** – по Ж. Дюмезил. Авторът основателно смята, че **механизмът на унаследяване** на едни и същи сакрални пространства между различни по време култури, **трябва да се търси в механизма на възприятие на средата и генериране на**

сходни символи от човешката психика, като в този случай най-добрите основания се откриват при **теорията за архетипите на Карл Юнг**. Това довежда до **плодотворна интердисциплинарност** между Историята на културата и Психологията. **Целта на труда** е ясна – да се приложат тези теоретични виждания в изследването на **обекта *Културата на Древна Тракия***, избран поради познаването на изворовата база, видяна на терена в България и съхранена в българското народно творчество и психология.

ПЪРВА ГЛАВА: *Богинята майка като архетип в древните култури. Примери от Древна Тракия.* (с.15-37) започва с „Венерите” от късния палеолит на Европа и продължава със сходните прояви през неолита и халколита на Европа и Средиземноморието, както и в Древна Тракия, представяни в пещери, скали..., с **извода**, че всички те се основават на архетипите; спрямо Древна Тракия авторът **основателно** определя един ***фундаментален женски архетип на Великата майка***, който се проектира в образите на тракийската култура, като неговото **ново и приносно** интерпретиране е, че те имат за основа архетипите на К. Юнг за човешкото ***несъзнавано***.

А. Генов смята, че редица символи, като **розетите в тракийските гробници, символите върху фригийските скално-изсечени фасади** и др., могат да бъдат свързвани с Богинята-майка и могат да се тълкуват като проекция на този ***фундаментален архетип***. Авторът **приносно заключава**, че с проследяването на развитието на архетипа на Богинята-майка в периода на Тракийската древност, се откриват много негови проекции в материалната култура, в историческите извори и в традиционните вярвания, определяни като тракийско наследство. В подкрепа на това той разглежда изображенията от известните тракийски гробници, в които неизменно главната роля принадлежи на Богинята майка. Същото се отнася и за изображения върху наколенници и други предмети на тракийското изкуство. В този контекст, **обобщавайки** Генов

прави извода, че в тракийската действителност, **образът на Богинята-майка е силно обвързан с образа на героя-владетел**. Тези **фундаментални архетипни** образи са немислими един без друг и от тях произтича философията на цикъла между живота и смъртта.

ВТОРА ГЛАВА: Архетипът на героя или божественото дете като първообраз на героя-владетел в тракийската култура (с. 39-58).

Още в началото авторът аргументира, че причината да се постави **знак на равенство** между образите, породени от **архетипа**, които са **Детето-Бог и Детето-герой**, е **чудотворното раждане и негодите на ранното детство** – **изоставянето, излагането на опасности и преследване**, при което **героят олицетворява потенциалното очакване и извървяване на пътя към божественото** – процес, наричан от Юнг **индивидуация** (лично израстване), чийто краен етап отново е така наречената **цялостност** или цялостна личност, която е **еквивалент на божественото**. В тракийски контекст, в подобен план, стоят много от митовете за легендарни личности като митичното **зачеване на цар Резос, Орфей и др.** Така, авторът основателно определя, че изведените от Ницше, **аполоново и дионисиево начало** като **доминиращ дуализъм** в гръцката култура са **предложени и за тракийската митологична действителност** от Александър Фол, като в контекста на **посветителните обреди** балансът между тези дуалности се тълкува като **една от най-висшите степени на посвещение, което е себепознанието**. Тук основателно идва и пояснението, че **посвещението** **всъщност е опознаването на различните аспекти на човешката личност**, съответно чрез **принизяване до животинското или извисяване до божественото**; като обикновено то е **вид инициация** **свързана с опознаването на някакъв архетип** – това са и **воинските посветителни обреди**, като при тях **младежите, трябва да преминат през различни метаморфози, да променят своята същност** – обредите на **ритуална ликантропия от Древна Гърция и Тракия**.

На традиционно битово ниво и до днес е запазен реликтът на преминаване, провиране през тесен процеп на скала, дърво, пещера и др. Тук ключовата дума отново е *инициация* в преминаването от старо в ново. Писмените извори подкрепят тезата с разсъждението, че продължителната инициационна обредност може да бъде разгледана като път към безсмъртие и обожествяване, отнасящи се за траките и конкретно гетите, които са наречени най-справедливи от всички и тези, които вярват в безсмъртието си (Hdt.IV 93.94).

Авторът приносно разграничава два вида инициация: ловните подвизи, представени в тракийското изкуство, подобни на тези на Херакъл, са първият етап и са представяне на грубата сила и мъжественост, докато вторият тип е посвещаването в мъдростта и познанието, което също е вид изпитание дори в по-висша форма, като тези две форми са сравними с дионисиевото и аполоново начало.

В тази среда Антон Генов открива образа на тракийския герой-владетел между двата свята. Той трябва да принадлежи и на двете доктрини, поради факта че хтоничните култове, свързани с женското божество и дивата природа, не са изоставени и продължават да съществуват. Така, често тракийският цар може да бъде представен като покоряващ природата. Той олицетворява изконната хилядолетна борба на човечеството да доминира над природата.

Неслучайно е приносното наблюдение, че владетелят в тракийското изкуство почти винаги е представен като ловуващ; като едно своеобразно завръщане към природата, към лоното на Богинята-майка, но вече с един нов статут – със статута на победител, господар, съпруг, този който подчинява дивото; тази негова същност е закодирана и в степените на посвещение в тракийския орфизъм; с допълването, че цялата догматика се проследява в примери от тракийското изкуство, в

изображенията на съкровището от Летница, и в стенописани гробници на тракийски династи в Александрово, Казанлък и Свещари.

И продължава с приносите, че в тракийската култура и изкуство можем да открием производни на този *фундаментален архетип*, като след образа на Богинята, образът на Героя е другият най-често срещан базов архетип; че образът на Героя в тракийското изкуство е най-вече образът на хероизирания владетел – героят на конкретната общност; че образът се среща с изключително голяма честота, като дори конкурира и съпътства образа на Богинята; че една от най-характерните негови черти в Древна Тракия е това, че той е конник.

ТРЕТА ГЛАВА: Архетипният образ на мъдреца като преход към обожествяване (с. 59-71) заявява, че в историческите извори за траките личи проявата на този архетипен образ, като един от най-ярките примери е от историите на Херодот за траките *гети* и е преразказаният мит за Залмоксис – отглас от *посветителната обредност*.

При което следва приносният извод, че Залмоксис е персонаж, който стои на границата между реалната и божествената личност, като в такъв план образът може да бъде отнесен и към представите за **върховно божество**; че това, което го свързва с архетипа на мъдреца е именно неговото оттегляне и пребиваване под земята. При което, показателен е фактът, че редица изследователи откриват сходство и паралел на митовете за Залмоксис в легендите за християнски отшелници като св. Иван Рилски.

Принос съдържа и обобщението, че **преходът през архетипните мъжки образи на героя и мъдреца**, в някаква степен **наподобява концепцията за степените на обожествяване на тракийския владетел – Херос, Антроподемон, Бог**.

Приносно е заключението за ролята и функцията на камерните гробниците в Тракия, като се стига до извода, че те са много повече от помещение за съхранение на тленни останки; че **в тях е въплътена една**

трансцендентна идеология и затова те са храм-гробница, хероон, светилище и т.н.; че цялостната структура, местоположение, украса на тези съоръжения има за цел да внушава **усещане за вечност и трансцендентност**; че ролята на тези съоръжения е да издигнат в **ранг на божество определени личности, на които те са посветени**; че липсата на тленни останки в някои храмове-гробници се явява потвърждение на **тайнството на възнасянето и обожествяването на тракийския владетел** – така, както е празна и отворена гробницата на Исус или както след възнасянето на свети Илия остава само неговият кожух, **храмовете-гробници на траките преразказват тайнството на царския апотеоз** за тези, които умеят да четат символите на тази митологична доктрина; че това са съоръжения, които имат за цел да издигнат личността на **тракийския цар до най-високата степен в неговия път към безсмъртието**, която е божествена и е равнозначна на съвършенство и хармония между мрака и светлината, между соларно и хтонично.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА: *Свещеният брак като архетип на логичен завършек и ново начало* (с. 73-100) открива този мотив в Древна Тракия преди всичко в образи от изкуството. **Приноси** се съдържат в „четенето” на едни от най-известните сцени на **свещен брак** – **изображенията от тракийските гробници в Казанлък и Свещари**, като по този начин могат да бъдат тълкувани и така наречените „сцени на инвестирура” от някои **владетелски пръстени, като тези от Розовец и Брезово, Пловдивско**, както и **пръстенът**, открит в могилата между **Маламирово и Златиница, Елховско**; върху плочките на тези пръстени **образът на тракийския конник е посрещан от женска фигура, която го дарява с ритон или фиала**, при което тези сцени говорят за аналогични вярвания, относно ролята на свещения брак и смислово те са много сходни със сюжети в митовете на Древния изток и Месопотамия; най-важното послание, което предават е, че **свещеният брак между царя и Богинята е от**

изключително значение за регламентирането на царската власт, особено когато то е предадено посмъртно.

Приносно се приема и тълкува символиката на лабриса като магическа ос на света, като атрибут на царя и символ на Богинята, лабрисът е част от символите на инвестирана власт на владетеля, връчени му от Великата богиня. Така теорията помага да се разберат изображенията, представени в Александровската гробница, като символиката на лабриса в ръцете на праотеца подчертава неговия образ като върховно божество; А. Генов заключава, че погребалните съоръжения в Тракия лансират идеология, която отъждествява смъртта на владетеля с неговия брак с Богинята и неговото обезсмъртяване.

ПЕТА ГЛАВА: *Архетипни символи в свещените места на траките* (с. 101-121) представя метода, по който се работи, като заявява, че за да се разбере концепцията за избор на свещените пространства в Древна Тракия, се изискват дълги наблюдения на терен и изследване на основните свещени места, определяни като култови центрове от Тракийската епоха, като при извършването на теренни наблюдения може да се види едно материализиране на *архетипни символи*.

В този контекст се оказват важни и **сакралните пространства**, които имат определена визуализация едно с друго, те са част от една локална **свещена география**, която говори за връзки между отделните маркери, определени астрономически релации, както и някои легендарни препратки, като за да се предположи връзка и синхронност между два обекта е необходимо да присъстват и археологически доказателства.

Принос е анализът и коментирането на ритуална действителност за сакралните топоси на траките, свързани са *посветителните обреди*, като в тракийска среда тази обредност се свързва със сведението за обезсмъртяването на гетите и по-конкретно – митът за Залмоксис, неговото слизване в подземното му жилище и завръщането му; и тук

изворовите данни намират допирна точка с определени структури на терен, в свещената територия на много тракийски светилища; този тип съоръжения имат скално-изсечен или мегалитен характер и са определяни като **скални арки**, за които се предполага използването им именно в подобни **посветителни обреди на преминаване и обновяване на духа**.

Друг **принос е отчитането**, че първоначалният **природен код на пещерите, естествените скални пукнатини и заслони са пресъздавани от човека като трилити, скални арки, долмени** и около тези символично сходни структури се открива **практикуване на фолклорни обреди**, носещи знаковата същност и сходства с **ритуала на повторно раждане**.

Принос е коментарът за шествията на русалиите, които след иницирането си в дружината се превръщат в една **милитаризирана общност**; тази обредност може да бъде приета като **илюстративен паралел с известното за тракийските владетели, управляващи своята царска икономика, набавяйки си необходимото от околните села**.

Чрез представа за **Свещената планина**, проектирана при **големите свещени центрове и тракийски царски некрополи**, като в голяма част от тях е **закодирана връзката с планината**, авторът прави **принос със заключението**, че **тракийските светилища** включват панорама и **визуална връзка към по-високи и труднодостъпни планински върхове**, което говори за **сакрализирането на планината с нейната божествена непристъпност**, както и, че в **представата за надгробната могила** се **съдържа идеята за една умалена свещена планина**.

Авторът **приносно заключава** за присъствието на един митологичен пласт в нашето съзнание, който дори в днешния десакрализиран свят продължава да въздейства на възприятията ни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ-то (с. 123-125) резюмира целите, метода и постигнатото в труда, като отправя към читателя благородната провокация

сам да се впусне, през своята гледна точка, в съпреживяване на архетипите, намиращи се в основата на представените образи и символи.

БИБЛИОГРАФИЯ-та (с. 127-143), на кирилица и латиница, е изчерпателна и много добре показва пътя в диренията на автора.

III. Критични бележки и препоръки

-Съгласно стандартите в науката не се съкращава Hrdt., а Hdt.

-„периоди от време” (напр. с. 103) е *нонсенс*, защото „период” и „време” са по същината си синоними;

IV. Заключение. Отбелязаните **приноси на гл. ас. д-р Антон Генов** се дължат на избория от него **методологически подход** при „четенето” на изворите, основан на постиженията на **психоанализата** – Школа, свързана с името на Карл Юнг, при което, **чрез представянето на архетипни образи и символи** – от една страна се потвърждават достигнати изводи в науката, въз основа на историческия, археологическия, етнологическия, изкуствоведския подход, а от друга – същите тези **изводи се виждат под нов ъгъл, обогатяващ постиженията на научното познание.**

V. Общо заключение и подреждане на кандидатите

Гореизброените приноси и постижения ми дават основание да дам **положителна оценка за присъждането на академичната длъжност ДОЦЕНТ** на кандидата **гл. ас. д-р Антон Генов** от катедра *Културология* при Факултета по изкуствата на ЮЗУ, в професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата [Теория и история на културата (*Архетипни символи от тракийската култура*)].

Дата: 16.10.2023 г.

Член на журито:

Проф. д-р д.н. Калин Порожанов

(Подпис)

STATEMENT

by: Prof. Dr DSc Kalin Porozhanov– SWU, Blagevgrad, member of Scientific Juri in the competition for the academic position of ASSOCIATE PROFESSOR, announced by "Neofit Rilski" SWUniversity in the State Gazette, no. 57/04.07.2023, in professional direction 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Sciences [Theory and History of Culture (Archetypal symbols from Thracian culture)], field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, prepared on the basis Order No. 1317/30.08.2023 of the Rector of SWU Prof. Dr. Borislav Yurukov and Prortocol No.1 of the First meeting of the Scientific Juri held on 07.09.2023.

Regarding: the scientific and professional-academic activity, and production presented by the participants in the competition

Candidate No. 1. There is 1 (one) candidate appearing at the competition, who is Chief Assistant Professor Anton Genov, PhD (Dr), from the Department of Cultural Studies at the Faculty of Arts of the SWUniversity.

I. Summary data on the candidate's scientific output and activity

1. Habilitation thesis *Archetypal symbols and images from Thracian culture and art*. UP "Neofit Rilski", Blagevgrad, 2023, 144 pp. ISBN 987-954-00-0329-0; **Monograph without plagiarism.**

2. Published dissertation *Deified nature - rock sanctuaries from Rila, Rhodopes and Pirin*. Ed. "Faber", Veliko Tarnovo, 2018, 408 pp. ISBN 978-619-00-0815-6; **Monograph without plagiarism.**

3. Articles and reports (after the election as chief assistant in 2018), published in non-refereed journals with scientific review or published in edited

collective volumes – 15 nos. Of all of them, 4 – are abroad (Russia – 2, of which 1 participation in a collective monograph, Turkey – 1, Austria – 1). The remaining 11 – in our country, are divided as follows: 1 participation in a collective monograph, 7 – In specialized scientific publications and 3 in an encyclopedia of the BAS. **The overall rating is excellent performance.**

Pedagogical activity: Since 2017 he has been giving **lectures** on "Ancient Thracian Heritage in Bulgarian Folk Culture"; "Ancient Thracian Heritage", "Culture of the Etruscans", "Tourism of the Balkan Region", "National Tourist Sites in Bulgaria", "Cultural Profiling of Tourist Destinations", "Cultural Studies" – **240 hours lectures**. And leads **seminars** on "Ancient cultures - part 1", "Ancient cultures - part 2" – **45 hours exercises**.

A total of 525 hours of study load, according to the attached Reference from the SWUniversity, **which significantly exceeds** the 360 hours required by law.

II. Evaluation of the scientific and practical results and contributions of the creative production submitted for participation in the competition

Scientometrics – 585 against the required 430.

The habilitation work – monograph of the candidate is entitled "*Archetypal symbols and images from Thracian culture and art*". UP "Neofit Rilski", Blagoevgrad, 2023, 144 pp. ISBN 987-954-00-0329-0. The monograph consists of: Introduction, 5 Chapters, Conclusion and Bibliography.

The INTRODUCTION (p. 7-14) reports that the source material was collected from field research, which in itself is a contributing value of the work, and the research methodology is based on the comparative analysis applied by J. Fraser and M. Eliade, as well as the concept of the common origin and heritage of the Indo-European peoples – according to G. Dumézil. The author rightly believes that the mechanism of inheritance of the same sacred spaces between cultures of different times should be sought in the mechanism of perception of

the environment and generation of similar symbols by the human psyche, and in this case the best grounds are found in Carl Jung's theory of archetypes. This brings a fruitful interdisciplinarity between the History of Culture and Psychology. The purpose of the work is clear - to apply these theoretical views in the study of the object Culture of Ancient Thrace, chosen due to the knowledge of the source base, seen on the ground in Bulgaria and preserved in Bulgarian folk art and psychology.

CHAPTER ONE: *The Mother Goddess as an Archetype in Ancient Cultures. Examples from Ancient Thrace.* (p.15-37) begins with the "Venus" from the Late Paleolithic of Europe and continues with similar manifestations during the Neolithic and Chalcolithic of Europe and the Mediterranean, as well as with the specifics in Ancient Thrace, presented in caves, rocks..., with the **contribution conclusion** that they are all based on the archetypes, and in relation to Ancient Thrace, the author rightly defines a **fundamental female archetype of the Great Mother**, which is projected in the images of the Thracian culture, and his contribution interpretation is that they are based on the archetypes of C. Jung for the human *unconscious*.

A. Genov **contributes** that a number of **symbols, such as the rosettes in the Thracian tombs, the symbols on the Phrygian rock-cut facades**, etc., can be associated with the Mother Goddess and can be interpreted as a projection of this *fundamental archetype*. The author **helpfully concludes** that by tracing the development of the **Mother Goddess archetype in the period of Thracian antiquity**, one finds many of its projections in material culture, in historical sources and in traditional beliefs defined as Thracian heritage. In support of this, he examines the images from the famous Thracian tombs, in which the main role invariably belongs to the Mother Goddess. The same applies to images on kneelers and other objects of the Thracian experience. Summing up, Genov concludes that in Thracian reality, **the image of the Mother Goddess is**

strongly linked to the image of the hero-ruler. These *fundamental archetypal* images are unthinkable without each other, and from them derives the philosophy of the cycle between life and death.

CHAPTER TWO: *The archetype of the hero or the divine child as the prototype of the hero-ruler in Thracian culture* (pp. 39-58). At the very beginning, the author argues that the reason for putting an equal sign between the images generated by the **archetype, which are the Child-God and the Child-hero, is the miraculous birth and adversity of early childhood - the abandonment, exposure to danger and persecution,** in which the hero personifies the potential expectation and walking of **the path to the divine** - a process Jung called *individuation* (personal growth), the final stage of which is again the so-called wholeness or a complete personality that is the equivalent of the divine. In a Thracian context, in a similar plan, there are many myths about legendary personalities such as the mythical conception of King Rhesos, Orpheus, etc. Thus, the author rightly determines that the Nietzsche, Apollonian and Dionysian beginnings as the dominant dualism in Greek culture were also proposed for the Thracian mythological reality by Alexander Foll, and in the context of initiation rites the balance between these dualities is interpreted as one of the highest degrees of initiation, which is self-knowledge. Here comes the explanation that the initiation is actually the getting to know the different aspects of the human personality, respectively by demeaning to the animal or elevating to the divine; as usually it is a type of initiation related to getting to know some archetype - these are also the warrior initiation rites, as in them the young people must go through various metamorphoses, change their essence - the rites of ritual lycanthropy from Ancient Greece and Thrace.

At the traditional household level, the relic of passing through a narrow gap in a rock, tree, cave, cloth, etc. has been preserved to this day. Here again the key word is initiation in the transition from old to new. Written sources

support the thesis by reasoning that the lengthy initiation rite can be seen as a path to immortality and deification, concerning the Thracians and specifically the Getae, who are called the fairest of all and those who believe in their immortality (Hdt.IV 93.94) .

The author helpfully distinguishes two types of initiation: the hunting exploits represented in Thracian art, similar to those of Heracles, are the first stage and represent brute strength and masculinity, while the second type is initiation into wisdom and knowledge, which is also a kind of trial even in higher form, these two forms being comparable to the Dionysian and Apollonian beginnings.

In this environment, Anton Genov discovers the image of the Thracian hero-ruler between the two worlds. It must belong to both doctrines, due to the fact that the chthonic cults associated with the female deity and wild nature were not abandoned and continued to exist. Thus, the Thracian king can often be represented as conquering nature. It personifies humanity's primordial millennial struggle to dominate nature.

It is not accidental the **contribution** that the ruler in Thracian art is almost always represented as hunting; as a kind of return to nature, to the bosom of the Mother Goddess, but already with a new status - the status of winner, master, husband, the one who subdues the wild; this essence of him is also encoded in the degrees of initiation in Thracian Orphism; with the addition that all dogmatics can be traced in examples from Thracian art, in the images of the treasure from Letnitsa, and in wall-painted tombs of a Thracian dynasts in Alexandrovo, Kazanlak and Sveshtari.

And it continues with the **contributions** that in Thracian culture and art we can find derivatives of this fundamental archetype, as after the image of the Goddess, the image of the Hero is the second most common basic archetype; that the image of the Hero in Thracian art is mostly the image of the heroized ruler - the hero of the specific community; that the image occurs with extremely

great frequency, even competing with and accompanying the image of the Goddess; that one of his most characteristic features in Ancient Thrace was that he was a horseman.

CHAPTER THREE: *The archetypal image of the sage as a transition to deification* (pp. 59-71) states that the historical sources for the Thracians show the manifestation of this archetypal image, one of the most striking examples being from Herodotus' stories of the Thracian Getae and is the retold myth of Zalmoxis – an echo of the consecration rite.

In which follows the conclusion that Zalmoxis is a character who stands on the border between the real and the divine person, and in such a plan the image can also be referred to the ideas of a supreme deity; that what connects him with the *archetype* of the sage is precisely his withdrawal and sojourn underground. In which, the fact that a number of researchers find similarities and parallels to the myths of Zalmoxis in the legends of Christian hermits such as St. Ivan of Rila is indicative.

Contribution also contains the summary that the transition through the archetypal male images of the hero and the sage, to some extent resembles the concept of the degrees of deification of the Thracian ruler - Heros, Anthropodemon, God.

It is helpful to conclude on the role and function of chamber tombs in Thrace, concluding that they were much more than a storage room for mortal remains; that a transcendent ideology is embodied in them and therefore they are temple-tomb, heroon, shrine, etc.; that the overall structure, location, decoration of these facilities is intended to convey a sense of eternity and transcendence; that the role of these devices is to raise to the rank of deity certain persons to whom they are dedicated; that the absence of mortal remains in some temple-tombs is a confirmation of the mystery of the ascension and deification of the Thracian ruler - just as the tomb of Jesus is empty and open or as after the

ascension of Saint Elijah only his coat remains, the temple-tombs of the Thracians retell the mystery of the royal apotheosis for those who can read the symbols of this mythological doctrine; that these are devices intended to raise the personality of **the Thracian king to the highest degree in his path to immortality, which is divine and equal to perfection and harmony between dark and light, between solar and chthonic.**

CHAPTER FOUR: *Sacred Marriage as an Archetype of Logical Ending and New Beginning* (pp. 73-100) finds this motif in Ancient Thrace primarily in images from art. His **contributions** are contained in the interpretation of one of the most famous scenes of a sacred marriage - the images from the Thracian tombs in Kazanlak and Sveshtari, and in this way the so-called "investiture scenes" from some ruler's rings, such as those from Rozovets and Brezovo, Plovdiv Region, as well as the ring found in the mound between Malamirovo and Zlatinitsa, Elhovo Region; thus on the tablets of these rings the image of the Thracian horseman is met by a female figure who presents him with a rhyton or phial, in which these scenes speak of analogous beliefs, concerning the role of **sacred marriage**, and in meaning they are very similar to plots in the myths of the Ancient east and Mesopotamia; the most important message they convey is that **the sacred marriage between a king and a goddess** is of utmost importance in regulating royal power, especially when it is handed down posthumously.

The symbolism of the labrys as a magical axis of the world, as an attribute of the King and a symbol of the Goddess, is widely accepted and interpreted, the labrys is part of the investiture symbols of the ruler, given to him by the Great Goddess. The theory thus helps to understand the symbols presented in the Alexandrovo Tomb, with the symbolism of the labrys in the forefather's hands emphasizing his image as a supreme deity. A. Genov concludes that the funerary

facilities in Thrace launched an ideology that identified the death of the ruler with his marriage to the goddess and his immortalization.

CHAPTER FIVE: *Archetypal Symbols in Thracian Sacred Sites* (pp. 101-121) begins with the method employed by stating that in order to understand the concept of sacred space selection in Ancient Thrace, long field observations and research of the main sacred places, defined as cult centers of the Thracian era, and during field observations one can see a materialization of archetypal symbols.

In this context, the sacred spaces that have a certain visualization with each other are also important, they are part of a **local sacred geography** that speaks of connections between individual markers, certain astronomical relations, as well as some legendary references, as if to suggest connection and synchronicity between two sites, archaeological evidence must also be present.

The contribution is the analysis and commentary of a ritual reality for the sacred topos of the Thracians, the consecration rites are related, and in a Thracian environment this rite is associated with the information about the **immortalization** of the Getae and more specifically - the myth of Zalmoxis, his descent into his underground dwelling and his return his and here the source data find a point of contact with certain structures discovered on the ground in the sacred territory of many Thracian sanctuaries; such as this type of facilities have a rock-hewn or megalithic character and are defined as rock arches, for which their use is assumed precisely in similar dedication rites of passage and renewal of the spirit.

Another **contribution** is the recognition that the original natural code of caves, natural rock fissures and shelters have been recreated by man as triliths, rock arches, dolmens and around these symbolically similar structures we find the practice of folk rites bearing the symbolic essence and similarities to the ritual of rebirth.

In such a context, a **contribution** is the commentary on the processions of the *rusalii*, who after their initiation into the troupe become a separate *militarized community*, this rite can be taken as an illustrative parallel to what is known about the Thracian rulers, managing their royal economy, procuring what they need from the surrounding villages.

Through an image of the sacred mountain projected at the great sacred centers and Thracian royal necropolises, in which the connection with the mountain is encoded in many of them, the author makes a **contribution** by concluding that the Thracian sanctuaries include a panorama and a visual connection to higher and inaccessible mountain peaks, which speaks of the *sacralization* of the mountain with its divine inaccessibility, and that the idea of the burial mound also contains the idea of a diminished sacred mountain.

The author helpfully concludes with a **contribution** about the presence of a mythological layer in our consciousness, which even in today's desacralized world continues to influence our perceptions.

The CONCLUSION (p. 123-125) summarizes the goals, the method and the achievements of the work, addressing to the reader the noble provocation to embark on his own, through his point of view, in empathizing with the archetypes that are the basis of the presented images and symbols.

The BIBLIOGRAPHY (p. 127-143), in Cyrillic and Latin, is comprehensive and very well shows the way in the author's pursuits.

III. Critical notes and recommendations

-According to the standards, it is not abbreviated Hrdt., but Hdt.

-"periods of time" (eg p. 103) is nonsense, because "period" and "time" are essentially synonyms;

IV. Conclusion.

The marked contributions of Dr. Anton Genov are due to the methodological approach he chose in the "reading" of the sources, based on the achievements of psychoanalysis - a School associated with the name of Carl Jung, in which, through the presentation of archetypal images and symbols - from on the one hand, conclusions reached in science are confirmed, based on the historical, archaeological, ethnological, art history approach, and on the other hand, these same conclusions are seen from a new angle, enriching the achievements of scientific knowledge.

V. General conclusion and ranking of candidates.

The above-mentioned contributions and achievements **give me the reason to give a positive assessment** for the awarding of the academic position of **ASSOCIATE PROFESSOR (DOTSENT)** to the candidate Ch. Associate Professor Anton Genov, PhD (Dr), from the Department of Cultural Studies at the Faculty of Arts of the South-West University – Blagoevgrad, in professional direction 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Sciences [Theory and History of Culture (Archetypal Symbols of Thracian Culture)].

Date: 16.10.2023

Jury member:

Prof. Dr DSc Kalin Porozhanov

(Signature)